22/06/2024

22 Ιουνίου 431: Ξεκινά η Γ’ Οικουμενική Σύνοδος – Καταδίκασε τον Νεστοριανισμό

/ Ορθόδοξες Προβολές

Η Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος συνήλθε στην Έφεσο το 431 από τον Θεοδόσιο Β’. Συμμετείχαν 200 επίσκοποι, ανάμεσα στους οποίους ο Άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας ως προεδρεύων.

Καταδίκασε τις διδαχές του αρχιεπισκόπου **Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου**, ο οποίος υπερτόνιζε την ανθρώπινη φύση του Ιησού έναντι της θείας, υποστηρίζοντας ότι η Μαρία γέννησε τον άνθρωπο Ιησού και όχι τον Θεό. Η **Σύνοδος** διακήρυξε ότι ο Ιησούς είναι τέλειος Θεός και **τέλειος Άνθρωπος**, με πλήρη ένωση των δύο φύσεων και απέδωσε επίσημα στην **Παρθένο Μαρία** τον τίτλο *«Θεοτόκος»*.

Ο **όρος Νεστοριανισμό**ς περιγράφει το δόγμα σύμφωνα με το οποίο ο **Ιησούς Χριστός** υπήρξε ως δύο πρόσωπα, ο **άνθρωπος Ιησούς και ο θεϊκός Γιος του Θεού ή Λόγος,** και όχι ως ενιαίο πρόσωπο. Αυτό το δόγμα έχει ταυτιστεί με τον **Πατριάρχη Κωνσταντινούπολης Νεστόριο** (περ. 386–περ. 451), ο οποίος υπήρξε μαθητής του **Θεόδωρου Μοψουεστίας**. Αυτή η θεολογική θέση αναφορικά με τον Χριστό καταδικάστηκε στη Σύνοδο της Εφέσου το 431 και η σφοδρή αντιπαράθεση σχετικά με το ζήτημα αυτό οδήγησε στο Νεστοριανικό σχίσμα, κατά το οποίο διασπάστηκε η **Ασσυριακή Εκκλησία της Ανατολής** από τη **Βυζαντινή Εκκλησία.** Όμως, ούτε η Σύνοδος της Εφέσου δεν διευθέτησε το ζήτημα καθώς σύντομα υπήρξε και πάλι διάσπαση όσον αφορά το αν ο Χριστός είχε μία ή δύο φύσεις, γεγονός που οδήγησε στο Χαλκηδόνειο σχίσμα.

Υπέρμαχοι των δύο απόψεων υπήρξαν ο **πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριος,** εκπρόσωπος της σχολής της Αντιόχειας, και ο **πατριάρχης Αλεξάνδρειας Κύριλλος**.

Αν και ο αυτοκράτορας υποστήριξε τη θέση του Νεστόριου στη **Σύνοδο της Εφέσου** το 431, το σχετικό δόγμα καταδικάστηκε ως αίρεση από τη σύνοδο αυτή, η οποία διακήρυξε τον Ιησού «Θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον».

Ποια ήταν η αίρεση τον Νεστορίου;

Ο Νεστόριος, μοναχός κατ’ άρχάς, έγινε κατόπιν **Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως**, διακριθείς για την πλούσια συγγραφική του δράση και τη ρητορική του δεινότητα.

Κληρονόμος του θεολογικού κλίματος της **Αντιοχειανής Σχολής**, τόνιζε την ανθρώπινη φύση του **Χριστού.** Αναιρώντας τις κακοδοξίες του Απολλιναρίου και των Δοκητών, δεχόταν την πραγματικότητα των δύο φύσεων του Κυρίου. Ο Χριστός ήταν αληθής κατά φύσιν Θεός και αληθής κατά φύσιν άνθρωπος. Οι φύσεις του στην ένωση ήταν ασύγχυτες και απαράτρεπτες. Απ’ αυτό το πνεύμα εμφορούμενος, δεν μπορούσε να κατανοήσει την πραγματική έννοια της θείας ενανθρωπήσεως, πώς δηλαδή ο Θεός μπορεί να γίνει άνθρωπος. Η ενανθρώπηση

γι’ αυτόν σήμαινε μεταβολή των φύσεων σε μια σύνθετη φύση, όπου η θεότητα μπαίνει σε ένα νέο τρόπο υπάρξεως, γίνεται φθαρτή και παθητή, ο δε Λόγος χάνει το ομοούσιό του προς τον Πατέρα. Κατά το **Νεστόριο η Μαρία** δεν μπορούσε να γεννήσει το Θεό. Θα το έκανε μόνο αν κι αυτή ήταν θεά, γιατί μόνο το όμοιο γεννάται από το όμοιο. Κακώς λοιπόν ονομάζεται «Θεοτόκος». Ο πραγματικός τίτλος της είναι *«Χριστοτόκος»*. Γέννησε δηλαδή τον άνθρωπο Χριστό με τον οποίο αργότερα ενώθηκε ο Λόγος.

Επηρεαζόμενος από την αριστοτελική φιλοσοφία κατά την οποία δεν μπορεί να υπάρξει φύση απρόσωπη, ο **Νεστόριος** δεν μπορούσε να εννοήσει την περί ενότητος του προσώπου τον Χριστού **διδασκαλία της Εκκλησίας.**

Εφόσον υπάρχουν στο Χριστό δυο πλήρεις και τέλειες φύσεις. πρέπει κατ’ ανάγκην να υπάρχουν και δύο πλήρη και τέλεια πρόσωπα, ανεξάρτητα το ένα από το άλλο. Την ιδέα αυτή τη δίδαξε. Διασπούσε το ένα θεανδρικό πρόσωπο του **Χριστού** σε δύο ξεχωριστά και ιδιοπερίστατα φυσικά πρόσωπα. Αυτό του κόστισε τη μομφή της αιρέσεως, που για να την αποσείσει αναγκάστηκε να δεχθεί και ένα πρόσωπο στο Χριστό, το οποίο αποκαλούσε ηθικό πρόσωπο της ενώσεως. Αυτό φυσικά δεν ήταν τίποτε άλλο από προσπάθεια συμβιβασμού των ασυμβίβαστων. Έτσι ο Νεστόριος δεχόταν τρία πρόσωπα στο Χριστό: ένα του Θεού Λόγου, ένα του ανθρώπου Χριστού και ένα της ενώσεως των φύσεων.

Σύμφωνα προς τις αντιλήψεις αυτές ήταν και τα υπόλοιπα χριστολογικά διδάγματα του Νεστορίου. Ο **Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως** απέρριπτε την περί φυσικής ενώσεως διδασκαλία του **Κυρίλλου Αλεξανδρείας.** Η ένωση κατ’ αυτόν δεν ήταν ένωση πραγματική, αλλά απλή συνάφεια, ένας εξωτερικός πλησιασμός, μια ενοίκηση του Λόγου στον άνθρωπο ως «εν ναώ». Την ένωση αυτή χαρακτήριζε και με πολλές άλλες ονομασίες. Επίσης απέρριπτε τον όρο «Θεός Λόγος σεσαρκωμένος» (Κύριλλος Αλεξανδρείας). Κατ’ αυτόν ο Χριστός ήταν «θεοφόρος άνθρωπος».

Τέλος, ο **Νεστόριος** προέβαινε και στο διχασμό της μίας υιότητας του Χριστού σε δυο φυσικές υιότητες ξεχωριστές, την υιότητα του Λόγου και την υιότητα του ανθρώπου. Στις υιότητες αυτές απένειμε αντίστοιχα και δύο ξεχωριστές προσκυνήσεις και λατρείες. Περί πραγματικής αντιδόσεως των ιδιωμάτων των φύσεων στο ένα πρόσωπο του Χριστού δεν μπορεί να γίνει λόγος στο χριστολογικό σύστημα του Νεστορίου.

Με τα διδάγματά του αυτά ο Νεστόριος διατύπωσε μια δεινή αίρεση στους κόλπους της Εκκλησίας, τη ζωή της οποίας συνετάραξε επί μακράν. Την αίρεση αυτή καταπολέμησε επιτυχώς ο διαπρεπής θεολόγος της αρχαίας Εκκλησίας, άγιος **Κύριλλος Αλεξανδρείας.**

Πηγές:

- Ανδρέου Θεοδώρου «Απαντήσεις σε ερωτήματα συμβολικά», εκδόσεις Αποστολική Διακονία, σελ. 103-105
- Σαν σήμερα
- Pemptousia.gr